

O medicini u Zimbabweu i životu naših liječnika

On Medicine in Zimbabwe and Life of our Physicians

Branislav Svoren
Parirenyatwa Hospital, Harare

U Zimbabweu se još uvijek vode rasprave s narodnim liječnicima koji se bave tradicionalnom medicinom. To je razumljivo u situaciji kad populacija od oko 8 milijuna stanovnika ima 1300 liječnika, od čega je samo 30% u državnim zdravstvenim ustanovama.

Zimbabwe je vrlo lijepa zemlja, između 15° i 20° južne geografske širine, a od ukupne površine 390.000 km² skoro 50% je iznad 600 metara nadmorske visine. Vlada suptropska klima.

U gradovima Bulawayo, Mutare, Masvingo, Gweru, Kwekwe, Kadoma i još u nekim manjim mjestima nalaze se solidno opremljene opće bolnice.

U Harareu, »Biser Afrike«, gradu parkova starom tek 95 godina, rasprostranjenom na 500 km², ima dvije opće državne bolnice, tri opće privatne bolnice, dvije bolnice za zarazne bolesti i Centar za rehabilitaciju sa stacionarom.

Harari Central Hospital nalazi se 7 km od središta grada, u šumarku površine 80 hektara. Dovršena je 1958. godine. Ima 1045 kreveta i potpuno je opremljena. Godine 1972. u njoj je radilo 25 profesora medicine i nastavnika, te 20 liječnika specijalista i 85 mlađih liječnika. U školi za medicinske sestre bilo je 200 polaznica.

Grupa bolnica Parirenyatwa sadržava:

1. Parirenyatwa Hospital s 1000 kreveta za potrebe akutne bolesti interne medicine, kirurgije, pedijatrije i ginekologije. Ima savršeno organiziranu i opremljenu Intenzivnu njegu, posebno za srčane i bubrežne bolesnike, te bolesnike s opekotinama. Odjel za fizikalnu i radnu terapiju je velik i moderan, kao i cijela bolnica, čija je izgradnja dovršena 1973. godine.

2. Bolnica za očne bolesti sa 65 kreveta.

3. Rodilište.

4. Stara centralna bolnica sa 125 kreveta za kronične bolesnike i one na oporavku iza radioterapije. Ima Odjel za gerijatriju, Stomatološki odjel i Primarnu zaštitu radnika Gradske uprave i vojne obveznike.

5. Odjel za psihijatrijske bolesnike sa 60 kreveta, koji ima i svoju posebnu Radnu terapiju.

Uz ovih pet bolnica, u istom kompleksu, blizu središta grada, nalaze se još Centar za radioterapiju i Ortopedski centar.

Zimbabwe ima 210 medicinskih centara, u kojima radi preko 5000 medicinskih sestara.

Zimbabwe želi da ima svoj vlastiti medicinski kadar. U odgoju i školovanju medicinskih sestara imaju već dužu tradiciju i iskustvo. U želji da imaju i svoje liječnike, počeli su 1960. godine školovanje, uz pomoć Medicinskog fakulteta u Birminghamu, a prvi studenti izvodili su vježbe u Harari Hospital 1966., dok su diplomirali 1968. godine. Prve diplome podijelio je mladi Medicinski fakultet u Harareu 1975. godine. Od 1978. godine Parirenyatwa Hospital postaje klinička bolnica, koja ima velike predavaonice, laboratorije i uvjete da omogući nastavni i naučni rad. Tu je smješten i **Dekanat s uređima**, te katedre: Anesteziologija, Klinička patologija, Klinička farmakologija, Komunalna medicina, Hematologija, Histopatologija, Institut za trajno

medicinsko obrazovanje, Medicinska mikrobiologija, Interna medicina, Obstetricija i Ginekologija, Pedijatrija, Farmakologija, Nacionalni informativni centar za lijekove i Toksikologija, Psihijatrija, Radiologija, Rehabilitacija (osnovana 1986), Kirurgija, a u Sveučilišnom gradu su: Anatomija i Fiziologija.

U velikoj Biblioteci na raspolaganju je 14.000 knjiga i 800 medicinskih časopisa, koji redovno dolaze iz cijelog svijeta. Tu je i Acta medica Yugoslavica

U Zimbabwe dolaze liječnici sa zapada, s istoka, sjevera, pa i s juga, posebno povratnici koji su zemlju napustili oko 1980. godine.

Preko Zavoda za naučno tehničku suradnju SFRJ došlo nas je u posljednje tri godine devet specijalista. Otprije radi ovdje jedan specijalist za tropske bolesti i tuberkulozu i dvojica specijalista za plućne bolesti, koji imaju svoje privatne ordinacije opće prakse. Tu je već nekoliko godina predstavnik ILO (Svjetske organizacije rada) za afričku regiju, kolega fizijatar.

Da bi se ovdje moglo raditi, potrebno je poznavanje engleskog jezika. Suradujemo s kolegama koji su školovani u Britaniji, Južnoj Africi i na drugim poznatim fakultetima širom svijeta. Medicinska problematika ne razlikuje se bitno od naše. Izuzetak čine tropske bolesti, kojih ovdje nema puno obzirom na geografski položaj i nadmorsku visinu, posebno ne u Harareu i ostalim gradovima.

U Zimbabwe treba doći jedino kao specijalist, jer su za ostale preniska materijalna primanja za pokrivanje elementarnih troškova života i plaćanje obveza koje imamo u zemlji (mirovinsko osiguranje, stanarina i drugo).

Od 2500 ZW dolara plaće, na državnu taksu odlazi 1000 dolara, kući se može slati oko 700 dolara u stranoj valuti preračunato po službenom kursu, a manje od 800 ZW dolara ostaje za život. Stan je mjesечно između 300 i 400 dolara, a kuća oko 600 dolara. Hrana po osobi dođe do 200 dolara, tome treba dodati troškove transporta, pa za kulturne potrebe i drugo.

Radi sticanja neke materijalne dobiti ovamo ne treba dolaziti, ali radi iskustva i usavršavanja engleskog jezika vrijedi doći. Ono za što posebno vrijedi doći, to je da se pomogne ovom narodu. Načiči ćete na ponosan narod koji, i kad treba pomoć, ne pita i ne traži je, vi mu je morate nuditi. Treba ih razumjeti jer su mlada država, a oni koji su ih ranije vodili, ostali su u malom broju. Tu ne mislim u političkom smislu već u privrednom, zdravstvenom i kulturnom životu.

Zanimljive su mogućnosti rasonode u ovoj afričkoj zemlji. Divljači ima već na pedesetak km od gradova, ali među najpoznatija lovišta spada umjetno jezero Kariba, nastalo pregradnjom rijeke Zambezi. Ribolovci zaista ovdje mogu uživati loveći Tigar-ribu, koja je donekle slična našoj štuki, a liči na zubaca. Uz oko 300 km duge obale sa zimbabweanske strane i u nacionalnom parku ima slonova, leoparda, nosoroga, zebri, raznih vrsta antilopa, zatim sable, kudu i iland divljač, slična našem jelenu, žirafi, divlje svinje i jedna vrsta dvaput

većih svinja od naših, lavova, ptica raznih vrsta i drugo. Za lovce je poznato lovište Mana Pools, u blizini jezera na sjeveru Zimbabwea. To je, kako piše u prospektu na engleskom jeziku: »One of the most beatiful and dramatically located wildlife sanctuaries in Africa«. Prostire se na 2500 km² šumskog predjela, uz obalu Zambezi rijeke. Na drugu stranu, prema zapadu, su Viktorijini vodopadi, koji

čine još jednu svjetsku atrakciju na toj rijeci, a prvi Evropljanin vidio ih je 1855. godine. U okolici se isto može loviti od 1. 5. do 30. 9., a također ići na foto-safary.

Turističko putovanje avionom tjedan dana po Zimbabweu stoji oko 500 USA dolara. Isto toliko košta i cijena prijevoza iz Jugoslavije ovamo i natrag. Prve dvije grupe turista bile su nedavno.